

Posolstvo Svätého Otca Františka

na 51. svetový deň pokoja

1. január 2018

Migranti a utečenci: muži a ženy hľadajúci pokoj

1. Želanie pokoja

Pokoj všetkým ľuďom a všetkým národom sveta! Pokoj, ktorý anjeli ohlasovali pastierom v noci narodenia Pána,¹ je najhlbšou túžbou všetkých ľudí a všetkých národov, predovšetkým tých, ktorí najviac trpia jeho nedostatkom. Chcem znovu pripomenúť tých vyše 250 miliónov migrantov vo svete – z toho 22,5 milióna utečencov – ktorých mám neustále na mysli a za ktorých sa modlím. Môj milovaný predchodca Benedikt XVI. o nich povedal, že „sú to muži a ženy, deti, mladí a starí, ktorí hľadajú miesto, kde by mohli žiť v pokoji“². Mnohí z nich sú ochotní na jeho nájdenie riskovať aj svoj život na ceste, ktorá je z veľkej časti dlhá a nebezpečná, podstúpiť námahu a utrpenia, čeliť drôteným plotom a múrom budovaným na to, aby ich udržali ďaleko od ich cieľa.

V duchu milosrdenstva objímame všetkých tých, čo utekajú pred vojnou a hladom, alebo sú nútení opustiť svoju krajinu z dôvodu diskriminácie, prenasledovania, chudoby či zničeného životného prostredia.

Uvedomujeme si, že nestačí len otvoriť si srdcia voči utrpeniu druhých. Treba urobiť omnoho viac, pokým sa naši bratia a naše sestry nebudú môcť vrátiť a žiť v pokoji vo svojom bezpečnom domove. Prijatie druhého si vyžaduje konkrétne úsilie, rozsiahlu sieť pomoci a dobrú vôľu, bdelú a chápacú pozornosť, zodpovedné riadenie nových a zložitých situácií, ktoré sa niekedy pripájajú k mnohým, už existujúcim problémom, nehovoriac o zdrojoch, ktoré sú čoraz viac obmedzené. Ak budú predstavitelia vlád praktizovať čnosť rozvážnosti, dokážu zaviesť praktické opatrenia na prijatie, podporu, ochranu a integráciu migrantov v takej miere, „v akej je možné spolupracovať v záujme skutočného dobra“³. Vlády majú

¹ Lk 2, 14.

² Modlitba *Anjel Pána* 15. januára 2012.

³ JÁN XXIII.: encyklika *Pacem in terris*, 57.

konkrétnu zodpovednosť za obyvateľov svojej krajiny, pre ktorých musia zaistiť spravodlivé práva a harmonický rozvoj, ak nechcú konať ako pyšný staviteľ, ktorý si zle vypočítal náklady a nepodarilo sa mu dostavať vežu, ktorú začal budovať.⁴

2. Prečo je tak veľa utečencov a migrantov?

Svätý Ján Pavol II. v súvislosti s Veľkým jubileom – pripomínajúcim dvetisíc rokov od ohlasovania pokoja anjelmi v Betleheme – uviedol, že rastúci počet utečencov je jedným z dôsledkov „nekonečného a hrozného radu vojen, konfliktov, genocíd a „etnických čistiek““,⁵ ktoré poznačili 20. storočie. Ani nové storočie neprinieslo doteraz v tomto smere skutočný obrat: ozbrojené konflikty a iné formy organizovaného násillia naďalej vyvolávajú presuny obyvateľstva tak v rámci hraníc štátov, ako aj mimo nich.

No ľudia migrujú aj z iných dôvodov, predovšetkým z „túžby po lepšom živote, často spojenej so snahou zbaviť sa beznádeje, pokiaľ ide o možnosť vybudovať si lepšiu budúcnosť“⁶. Odchádzajú, aby sa mohli pripojiť k svojej rodine, aby našli príležitosť na prácu alebo na štúdium, pretože, kto nemôže využiť tieto práva, nežije v pokoji. Okrem toho, ako som zdôraznil v encyklike *Laudato si'*, „tragicky sa zvyšuje počet migrantov, ktorí utekajú pred biedou umocnenou zhoršovaním životného prostredia“⁷.

Niektorí na migráciu využívajú legálne spôsoby, zatiaľ čo druhí volia iné cesty, najmä v dôsledku beznádeje, ak im vlast' neponúka ani bezpečnosť, ani možnosti a každý legálny spôsob sa zdá byť neschodný, zablokovaný, alebo príliš zdĺhavý.

V mnohých cieľových krajinách sa postupne šíri rétorika, ktorá zveličuje riziko pre národnú bezpečnosť či bremeno spojené s prijatím nových prišielcov, čo ponizuje ich ľudskú dôstojnosť, prináležiacu všetkým ako Božím synom a dcéram. Tí, čo – možno z politických dôvodov – podnecujú strach pred migrantmi, namiesto budovania pokoja zasievajú násillie,

⁴ Porov. *Lk* 14, 28 – 30.

⁵ JÁN PAVOL II.: *Posolstvo k Svetovému dňu migrantov a utečencov 2000*, 3.

⁶ BENEDIKT XVI.: *Posolstvo k Svetovému dňu migrantov a utečencov 2013*.

⁷ FRANTIŠEK: Encyklika *Laudato si'*, 25.

rasovú diskrimináciu a xenofóbiu, ktoré sú zdrojom veľkého znepokojenia všetkých, ktorým leží na srdci starostlivosť o každého človeka.⁸

Všetky poznatky, ktoré má medzinárodné spoločenstvo k dispozícii, naznačujú, že globálne migrácie budú aj v budúcnosti pokračovať. Niektorí ich považujú za hrozbu. Ja vás, naopak, vyzývam, aby ste na ne hľadeli s dôverou, ako na príležitosť vybudovať pokojnú budúcnosť.

3. S kontemplatívnym pohľadom

Múdrosť viery nás vedie ku kontemplatívnemu pohľadu, ktorý si uvedomuje, že všetci sme „súčasťou jednej rodiny – migranti i miestna populácia, ktorá ich prijíma“ a všetci máme „rovnaké právo užívať pozemské dobro, ktoré majú podľa sociálnej náuky Cirkvi všeobecné určenie“ a v tom „spočívajú základy solidarity a vzájomného delenia sa“.⁹ Tieto slová nám pripomínajú obraz nového Jeruzalema. *Kniha proroka Izaiáša* (kap. 60) a tiež *Zjavenie sv. Jána* (kap. 21) ho opisujú ako mesto, ktoré má stále otvorené brány pre ľudí z každého národa, čo ho obdivujú a naplňajú bohatstvom. Pokoj je vládcom, ktorý ho spravuje a spravodlivosť je princípom, ktorý riadi spolužitie v ňom.

Týmto kontemplatívnym pohľadom musíme hľadiť aj na mesto, v ktorom žijeme. Ide o „pohľad viery, schopný objaviť Boha, ktorý býva v jeho domoch, na jeho uliciach a námestiach;“¹⁰ inými slovami: musíme uskutočňovať prísľub pokoja.

Pri takomto pohľade na migrantov a utečencov odhalíme, že neprichádzajú s prázdnyimi rukami: prinášajú veľa odvahy, schopností, síl a očakávaní a tiež bohatstiev svojej rodnej kultúry. Tak obohacujú život národov, ktoré ich prijímajú. Vďaka nemu si tiež všimneme tvorivosť, cieľavedomosť a ducha obety mnohých jednotlivcov, rodín a spoločenstiev, ktoré vo všetkých častiach sveta otvárajú dvere a srdcia migrantom a utečencom, dokonca i tam, kde nemajú dostatok zdrojov.

⁸ Porov. *Príhovor k národným riaditeľom pre pastoraáciu migrantov, účastníkom stretnutia organizovaného Radou biskupských konferencií Európy (CCEE), 22. septembra 2017.*

⁹ BENEDIKT XVI.: *Posolstvo k Svetovému dňu migrantov a utečencov 2011.*

¹⁰ FRANTIŠEK: *Apoštolská exhortácia Evangelii gaudium, 71.*

Takýto kontemplatívny pohľad by mal napokon viesť aj rozhodovanie tých, ktorí sú zodpovední za veci verejné, aby zavádzali politiku prijatia do takej miery, „do akej je možné spolupracovať v záujme skutočného dobra“,¹¹ berúc do úvahy tak potreby všetkých členov jedinej ľudskej rodiny, ako aj dobro každého z nich.

Ten, kto sa dá oduševniť týmto pohľadom, bude schopný spoznať semená pokoja, ktoré už začínajú klíčiť a bude sa starať o ich vzrast. Takto sa naše mestá, ktoré sú často rozdelené a polarizované v dôsledku sporov týkajúcich sa prítomnosti migrantov a utečencov, premenia na staveniská pokoja.

4. Štyri piliere konania

Poskytnúť žiadateľom o azyl, utečencom, migrantom a obetiam obchodovania s ľuďmi možnosť nájsť pokoj, ktorý hľadajú, si vyžaduje stratégiu zahŕňajúcu štyri akcie: prijatie, ochranu, podporu a integráciu.¹²

„Prijatie“ nás upozorňuje na potrebu rozšíriť možnosti legálneho vstupu, nevytláčať utečencov a migrantov do miest, kde ich čaká prenasledovanie a násilie, a uviesť do rovnováhy starosť o národnú bezpečnosť s ochranou základných ľudských práv. Sväté písmo nás upozorňuje: „*Nezabúdajte na pohostinnosť, lebo niektorí takto prijali ako hostí anjelov, a ani o tom nevedeli*“¹³.

„Ochrana“ nám pripomína povinnosť uznať a chrániť neodňateľnú dôstojnosť tých, ktorí utekajú pred reálnym nebezpečenstvom, hľadajúc azyl a bezpečnosť, a zabrániť ich vykorisťovaniu. Osobitne mám na mysli ženy a deti, ktoré sa nachádzajú v situáciách, keď sú viac vystavené rizikám a zneužívaniu, ktoré môže skončiť až zotročením. Boh nikoho nediskriminuje: „*Pán ochraňuje cudzincov, ujíma sa siroty a vdovy*“¹⁴.

„Podpora“ zahŕňa podporu integrálneho ľudského rozvoja migrantov a utečencov. Spomedzi mnohých nástrojov, ktoré môžu byť pri napĺňaní tejto úlohy užitočné, by som chcel zdôrazniť prístup ku všetkým úrovňam školského vzdelávania, ktorý je dôležité zaistiť

¹¹ JÁN XXIII.: Encyklika *Pacem in terris*, 57.

¹² FRANTIŠEK: *Posolstvo k Svetovému dňu migrantov a utečencov 2018*, 15. august 2017.

¹³ *Hebr* 13, 2.

¹⁴ *Ž* 146, 9.

deťom a mladým ľuďom. To im umožní nielen rozvíjať a uplatňovať svoje schopnosti, ale budú tiež lepšie pripravení vychádzať v ústrety druhým, pestovať ducha dialógu a nie ducha uzavretosti či konfrontácie. Biblia nás učí, že Boh „*miluje cudzinca; dáva mu jedlo a odev*“; a tiež „*majte radi cudzinca, lebo aj vy ste boli cudzincami v egyptskej krajine!*“¹⁵

„Integrácia“ napokon značí umožniť utečencom a migrantom naplno sa podieľať na živote spoločnosti, ktorá ich prijíma, v dynamike vzájomného obohacovania a plodnej spolupráce v službe integrálnemu ľudskému rozvoju miestnych spoločností. Ako píše sv. Pavol: „*Teda už nie ste cudzinci ani prišielci, ale ste spoluobčania svätých a patríte do Božej rodiny*“¹⁶.

5. Návrh na dva medzinárodné pakty

Zo srdca si želim, aby v tomto duchu napredoval aj proces, ktorý zo strany OSN povedie v roku 2018 k navrhnutiu a schváleniu dvoch celosvetových paktov – jedného pre bezpečné, riadne a organizované migrácie a druhého týkajúceho sa utečencov. Keďže ide o zmluvy na celosvetovej úrovni, predstavujú vzťažný rámec pre ostatné politické návrhy a praktické opatrenia. Preto je dôležité, aby boli inšpirované súcitom, predvídavosťou a odvahou, a aby sa využila každá príležitosť na ďalšie budovanie pokoja. Iba tak sa realizmus – nevyhnutný pre medzinárodnú politiku – vyhne tomu, aby sa stal obeťou cynizmu a globalizácie ľahostajnosti.

Dialóg a koordinácia sú totiž pre medzinárodné spoločenstvo nevyhnutnosťou a osobitnou povinnosťou. Medzinárodná spolupráca presahujúca národné hranice totiž umožňuje, aby aj menej bohaté štáty mohli prijať väčšie množstvo utečencov, alebo sa o nich lepšie postarať, ak budú vďaka nej zaistené nevyhnutné zdroje.

Sekcia pre migrantov a utečencov Dikastéria na podporu integrálneho ľudského rozvoja navrhla súbor dvadsiatich akčných bodov,¹⁷ ponúkajúcich konkrétne cesty, ako uskutočňovať tieto štyri aktivity vo verejnej politike a tiež v postojoch a konaní kresťanských spoločností. Tieto a ďalšie príspevky dikastéria sú prejavom záujmu Katolíckej cirkvi

¹⁵ Dt 10, 18 – 19.

¹⁶ Ef 2, 19.

¹⁷ „20 bodov pastoračnej aktivity“ a „20 akčných bodov pre celosvetové pakty“ (2017); pozri tiež dokument OSN A/72/528.

o proces, vedúci k prijatiu spomínaných globálnych paktov OSN. Tento záujem odzrkadľuje univerzálnu pastoračnú starostlivosť, ktorá sa zrodila spolu s Cirkvou a pokračuje v mnohých jej dielach až po dnešné dni.

6. Pre náš spoločný domov

Inšpirujme sa slovami svätého Jána Pavla II.: „Ak sa do realizácie ‚sna‘ o pokojnom svete spoločne zapoja mnohí ľudia a ak sa prehodnotí cenný príspevok migrantov a utečencov, môže sa ľudstvo čoraz viac stávať jednou rodinou a naša zem skutočným ‚spoločným domovom‘“¹⁸. Mnohí v dejinách uverili tomuto ‚snu‘ a ich diela svedčia o tom, že nejde len o neuskutočniteľnú utópiu.

Medzi nimi treba spomenúť svätú Františku Saverio Cabrinióvú, ktorej sté výročie narodenia pre nebo pripadlo na rok 2017. Práve 13. novembra mnohé cirkevné spoločenstvá slávia jej pamiatku. Táto drobná, no veľká žena, ktorá zasvätila svoj život službe migrantom a neskôr sa stala ich nebeskou patrónkou, nás učí, ako môžeme prijímať, chrániť, podporovať a integrovať našich bratov a sestry. Na jej príhovor nech nám všetkým Pán dá zakúsiť „*ovocie spravodlivosti, ktoré sa zasieva v pokoji pre tých, čo šíria pokoj*“¹⁹.

Vo Vatikáne 13. novembra 2017, na spomienku sv. Františky Saverio Cabriniovej, patrónky migrantov

FRANTIŠEK

¹⁸ *Posolstvo k Svetovému dňu migrantov a utečencov 2004*, 6.

¹⁹ *Jak 3*, 18.